

Schurft

Wat is schurft?

Schurft (officiële naam: Scabiës) is een huidziekte waar je mee besmet kunt worden. Schurft wordt veroorzaakt door de schurftmijt.

Schurft jeukt heftig, vooral 's nachts. Het is een vervelende, maar geen ernstige ziekte. Schurft is goed te behandelen. Het is belangrijk dat mensen in de directe omgeving van degene die schurft heeft ook behandeld worden. Ook wanneer zij helemaal geen jeuk of afwijkingen van de huid hebben.

Schurft komt niet door een gebrek aan hygiëne ('schoon of netjes zijn'). Iedereen kan schurft krijgen.

Hoe krijgt u schurft?

Schurft wordt veroorzaakt door de schurftmijt 'Sarcoptes scabiei'. De schurftmijt is een klein beestje ('parasiet'), dat alleen bij mensen voorkomt. De vrouwelijke mijt is ongeveer 0.4 x 0.3 millimeter groot en is net te klein om met het blote oog te kunnen zien. Deze vrouwelijke mijten graven een gangetje van ongeveer 1 centimeter lang in de hoornlaag (buitenste laag) van de huid. In dit gangetje leggen ze eitjes.

De jeuk die je van schurft krijgt, komt door een reactie van het lichaam tegen de schurftmijt en de uitwerpselen die deze mijten uitscheiden in de huid. In het algemeen heeft iemand met schurft tussen de 10 en de 15 levende vrouwelijke schurftmijten op het lichaam.

Je kunt worden besmet met de schurftmijt door direct contact met de huid van een persoon die zelf schurft heeft. Kinderen in een gezin zijn vaak allemaal besmet. Met elkaar in één bed slapen kan tot gevolg hebben dat je met schurft besmet raakt. Als je seksueel contact hebt met een persoon die schurft heeft, wordt de kans op besmetting nog groter. Daarnaast kun je schurft krijgen door het slapen in een bed met besmette lakens en dekens en door het dragen van besmette kleding van iemand met schurft.

Besmet raken met schurft gaat vaak sneller op plaatsen waar veel mensen bij elkaar zijn en veel (lichamelijk) contact met elkaar hebben, zoals in ziekenhuizen, verzorgingshuizen en verpleeghuizen.

Welke klachten geeft schurft en hoe ziet schurft eruit?

- 2 tot 6 weken nadat iemand besmet is met de schurftmijt ontstaan er plekken op de huid, die vooral 's nachts heftig jeuken.
- Soms zijn in de huid kleine gangetjes van maximaal 1 centimeter lengte zichtbaar. Deze gangetjes hebben soms een klein blaasje aan het einde. Deze gangetjes worden vooral gezien aan de handen, maar kunnen bij schurft ook ontbreken.
- Verder zijn er soms kleine pukkeltjes te zien en korstjes door het vele krabben.
- Daarnaast kunnen blaasjes, puistjes en grotere pukkels voorkomen.

- Soms ontstaat een uitgebreide uitslag verspreid over de huid, die kan lijken op eczeem ('jeukende uitslag van de huid').
- De afwijkingen van de huid bij schurft zitten vooral tussen de vingers, op de onderkant van de polsen, in de oksels, in de flanken (zijkant van de buik direct boven heup), op de voeten en de enkels
- Bij mannen zijn de penis en de balzak (het scrotum) vaak aangedaan en bij vrouwen de huid rond de tepels.
- Bij volwassenen zijn er haast nooit afwijkingen in het gezicht of op de huid van het hoofd, maar bij heel jonge kinderen komt dat wel voor.

Een ernstige vorm van schurft is de zogenaamde 'scabiës norvegica' (genoemd naar Noorwegen, waar dit voor het eerst werd gezien). Deze vorm van schurft wordt gezien bij:

- Mensen met verminderde afweer, bijvoorbeeld door aids.
- Mensen die medicijnen gebruiken die de afweer remmen.
- Zeer oude mensen.

Deze patiënten hebben soms duizenden mijten op en in de huid en kunnen andere mensen dus gemakkelijk besmetten. Zelf hebben deze mensen door de lagere afweer vaak niet zo veel last van jeuk.

Is schurft besmettelijk?

Ja, schurft is een besmettelijke ziekte. Je kunt het krijgen van andere mensen die schurft hebben, maar daar is wel vrij intensief lichamelijk contact voor nodig, zoals hand in hand lopen of bij elkaar in bed liggen. Je krijgt het bijvoorbeeld niet van iemand de hand schudden of iemand kort aanraken. Het kan mogelijk ook worden overgebracht via kleding of beddengoed, maar die kans lijkt niet zo groot.

Hoe weet uw arts of u schurft heeft?

Bij personen met duidelijke gangetjes aan de handen, kan de arts meteen zien of het om schurft gaat. Vooral ook wanneer er mensen in de omgeving met jeuk zijn. Ook pukkeltjes op penis en balzak passen heel goed bij schurft. Vaak is het echter niet helemaal duidelijk of iemand echt schurft heeft of jeuk door een andere oorzaak. Toch lukt het de huidarts vaak om in een klein stukje huid onder de microscoop de schurftmijt of haar eieren te vinden. Dan is het zeker dat die persoon schurft heeft.

Welke behandelingen van schurft zijn er?

Schurft wordt behandeld door een crème waarin het medicijn permetrine zit op de huid te smeren. Het is absoluut een noodzaak dat alle leden van een gezin een behandeling krijgen, ook wanneer ze zelf geen jeuk of uitslag van de huid hebben. Ook de partner van de persoon met schurft moet een behandeling krijgen. Iedereen moet zo snel mogelijk en op hetzelfde moment worden behandeld en wel als volgt:

- Op het gehele lichaam (met uitzondering van het gezicht en de huid van het hoofd) wordt de crème gesmeerd. Dus ook bijvoorbeeld tussen de tenen, tussen de billen, onder de (kortgeknipte) nagels, op de balzak, op de schaamlippen, echt overal. Bij kinderen van 2 jaar en jonger worden ook het gezicht en de huid van het hoofd mee behandeld. Na het smeren NIET de handen wassen. NIET van tevoren onder de douche of in bad gaan.
- Op de ochtend na het smeren van de crème (de permetrine-crème moet 8 tot 12 uur op de huid hebben gezeten) moet het gehele lichaam onder de douche goed worden gewassen.

- Na het douchen het lichaam afdrogen met een schone handdoek en schone kleren aantrekken.
- Alle kleren die in de afgelopen 3 dagen gedragen zijn gaan de was in, net als het beddengoed (lakens en dergelijke). Bij wassen op een temperatuur van boven de 50 graden worden de aanwezige mijten gedood. Kledingstukken die niet op deze temperatuur (of helemaal niet) mogen worden gewassen, moeten ten minste 3 dagen in een afgesloten plastic zak worden bewaard en kunnen daarna zo nodig worden gewassen.
- De avond volgend op de behandeling in een schoon bed stappen, dat wil zeggen met schone kussenslopen, lakens of dekbedovertrek en matrashoes. De matras en het kussen hoeven niet te worden schoongemaakt. Doe overdag geen hoes om de matras en het kussen tot voor het slapen gaan. Dekens moeten 48 tot 72 uur buiten worden gehangen voordat ze weer kunnen worden gebruikt.
- De behandeling met permethrine-crème hoeft maar 1 keer te worden uitgevoerd.

Als de maatregelen nauwkeurig worden uitgevoerd, zoals hier beschreven, zal de schurft bijna altijd verdwenen zijn.

Meestal is de jeuk binnen 3 dagen sterk verbeterd, maar het kan wel 3 tot 4 weken duren tot de afwijkingen aan de huid en de jeuk geheel verdwenen zijn. Denk dus in de tussentijd niet dat de therapie niet heeft geholpen! Degenen die zelf echt schurft hebben (dus niet degenen die geen huiduitslag hadden) worden om deze reden soms door de (huid)arts na behandeld met een hormooncrème die de klachten van jeuk kan verminderen.

Alleen wanneer na een week de jeuk niet is verminderd en nog nieuwe afwijkingen

op de huid te zien zijn, mag de behandeling nog 1 keer (NIET vaker) worden herhaald. Ook dan moet iedereen uit de omgeving weer mee behandeld worden en moeten de hier beschreven andere maatregelen weer worden genomen.

Bij gevallen van 'scabiës norvegica' en in gevallen waar schurft optreedt in een omgeving waar veel mensen bij elkaar zijn, zoals in een ziekenhuis, wordt voor de behandeling vaak gebruik gemaakt van 'ivermectine' tabletten met het medicijn ivermectine.

Bij bestrijding van schurft in grotere groepen, zoals bij schurft in een verpleeg- of verzorgingshuis, wordt de GGD (Gemeentelijke Gezondheidsdienst) ingeschakeld.

Is schurft te genezen of blijft u er altijd last van houden?

Schurft kan met eenvoudige middelen helemaal genezen worden. Komt het toch terug, dan kan dat komen doordat de behandeling niet nauwkeurig genoeg is uitgevoerd, of doordat iemand uit de omgeving niet mee behandeld is. Houd er wel rekening mee dat het na behandeling nog enkele weken kan duren voordat alle klachten geheel verdwenen zijn.

Wat kunt u zelf nog doen?

Veel mensen schamen zich wanneer er in hun gezin schurft blijkt te zijn opgetreden. Dat is begrijpelijk, maar niet nodig. Het krijgen van schurft komt niet omdat iemand niet netjes of schoon genoeg is. Toch lijkt het verstandig om niet aan iedereen in uw omgeving te vertellen dat u schurft heeft gehad. De ervaring leert dat veel mensen dan bang zijn dat ze ook besmet zijn met schurft, terwijl dat helemaal niet zo hoeft te zijn.

Deze folder is een uitgave van de Nederlandse Vereniging voor Dermatologie en Venereologie.

© Nederlandse Vereniging voor Dermatologie en Venereologie - Versie 11-11-2014

Bij het samenstellen van deze informatie is grote zorgvuldigheid betracht. De Nederlandse Vereniging voor Dermatologie en Venereologie wijst desondanks iedere aansprakelijkheid af voor eventuele onjuistheden of andere tekortkomingen in de aangeboden informatie en voor de mogelijke gevolgen daarvan.

Opmerkingen over deze folder

Ontbreekt er informatie in deze folder of is iets onduidelijk beschreven, dan horen wij dat graag. U kunt uw opmerkingen doorgeven via voorlichting@zha.nl